

Казус № 3

С влязла в сила на 22.03.2012г. присъда на Специализиран наказателен съд на Филип Дончев, жител на гр.Кюстендил, било наложено наказание „лишаване от свобода“ за срок от 2 години и 10 месеца при първоначален режим на изтърпяване – за извършване на престъпление по чл.321 ал.5 вр. ал.3 т.1 НК. Наказанието изтърпял в Затвор Бобов дол, като бил освободен на 30.12.2014г. През март 2015г. започнал работа и до лятото на 2018г. не извършил друго престъпление.

През м.ноември 2018г. в Областна дирекция на МВР гр.Кюстендил постъпила информация за разпространение на наркотични вещества в кв.“Изток“ на гр.Кюстендил от лице на име Филип. Назначена проверка установила, че става въпрос за Филип Дончев и била планирана операция за извършване на претърсване в обитавания от него недвижим имот.

На 27.11.2018г. сутринта полицейски автомобил, в който се намирали служители на ОД МВР - Петров и трима негови колеги, засел позиция в близост до дома на Дончев. Полицайтите влезли в двора и почукали на входната врата. Показвала се съпругата на Дончев – Таня Дончева и попитала какво става. Петров отвърнал, че търсят Дончев и помолил жената да го повика. След малко Филип Дончев излязъл отвън, а Петров се легитимирал със служебна карта на полицейски служител и обяснил, че ще бъде извършено претърсване на двора и къщата с цел откриване на наркотични вещества. Дончев видимо се притеснил и опитал да се върне в къщата. Петров го настигнал при входа и с дясната ръка го хванал за яката. Дончев се извъртял и за да накара полицая да го пусне, затръщнал рязко на два пъти входната врата. Петров изпитал силна болка в лакътната става и пуснал Дончев. Последният опитал да избяга през един от задните прозорци на първия етаж, но бил задържан.

При извършеното претърсване в двора на къщата под кучешка колиба бил открит буркан от компот, в който имало 65 бр. пакетчета от алуминиево фолио. При отварянето им се установило, че в тях се съдържа бяло прахообразно вещество. При извършения на място полеви наркотест веществото реагирало като хероин.

Видно от експертно заключение, веществото в откритите 65 бр.пакетчета представлява високорисково наркотично вещество „хероин“.

Видно от съдебномедицинска експертиза, при прегледа на Петров било установено охлуване на кожата в областта на десния лакът, което е причинило болка и не представлява разстройство на здравето.

Видно от дактилоскопна експертиза, на част от пакетчетата били открити пръстови отпечатъци, оставени от Дончев, а на друга – от неговата съпруга.

Въпроси :

1. Каква е правната квалификация на извършеното? Аргументирайте се.
2. Кой първоинстанционен съд е компетентен да разгледа делото?
2. Ако е налице множество престъпления, то съществува ли правна възможност за извършването на което и да е от тях на деца да бъде наложено наказание „пробация“?
3. Приложим ли е института на условното осъждане по чл.66 ал.1 НК по отношение на Дончев?
4. Приложима ли е разпоредбата на чл.78а НК?
5. Може ли в конкретния случай Таня Дончева да бъде защитник на своя съпруг, ако същият бъде привлечен към наказателна отговорност?

1 Чужд на казус

D B

/

1. Каква е правната квалификация на извършеното? Аргументирайте се.

От данните в казуса може да се направи извод, че Филип Дончев и неговата съпруга Таня Дончева са извършили престъпления от общ характер, както следва:

1.1. престъпление по чл. 354а, ал. 2, т. 4 във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2, във вр. с чл. 29, ал. 1, б. „а“ НК, извършено от Филип Дончев:

Родов обект на престъплението са комплекс от обществени отношения, включващи широк кръг от имуществени интереси, живота и здравето на неопределен брой хора, безопасното осъществяване на обществената дейност в обществото. С тяхното извършване се създава опасност за засягане на лични и имуществени права и интереси на един широк и предварително неопределен кръг лица.

Непосредствен обект на престъплението по чл. 354а НК са обществените отношения, които възникват и се развиват във връзка с производството, преработката, придобиването, държането и разпространението на наркотични вещества или техни аналоги. Разпоредбата е бланкетна и предпоставя прилагането на Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите, който регламентира съответните обществени отношения. С оглед на включването на хероина в Приложение № 1 (в списъка на „Растенията и веществата с висока степен на рисък за общественото здраве поради вредния ефект от злоупотребата с тях, забранени за приложение в хуманната и ветеринарна медицина“), в чл. 30 от ЗКНВП, е въведена изрична забрана за производството, преработването, търговията, съхраняването, вноса, износа, транзита, пренасянето, превозването, предлагането, придобиването, използването, и притежаването на растенията, наркотичните вещества и техните препарати.

От обективна страна изпълнителното деяние се изразява в държане на високорисково наркотично вещество – хероин без надлежно разрешение. „Държането“, осъществено от Ф. Дончев и Т. Дончева представлява трайно състояние на фактическа власт върху определена вещ – наркотични вещества и се осъществява независимо от мястото, където се намира вещта. Престъплението е формално. Признак от обективната страна в състава на престъплението е липсата на надлежно разрешение. Въз основа на данните в казуса може да се направи извод за липсата на надлежно разрешение – наркотичното вещество е укрито, а Дончев видимо се притеснил и опитал да избяга.

Деянието е извършено от Дончев при условията на опасен рецидив по смисъла на чл. 29, ал. 1, б. „а“ НК, тъй като го е сторил, след като е осъждан за тежко умишлено престъпление на лишаване от свобода, не по – малко от една година, изпълнението на което не е отложено по чл. 66 НК, както и не са изтекли 5 години от неговото изтърпяване (с присъда на Специализирания наказателен съд му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от 2 години и 10 месеца при първоначален режим на изтърпяване – за извършване на престъпление по чл. 321, ал. 5, във вр. с ал. 3, т. 1 НК). Филип Дончев е реабилитиран по право при условията на чл. 86, ал. 1, т. 2 НК в 5 – годишния срок по чл. 30, ал. 1, изр. 1 НК, но съгласно изр. 2, реабилитацията в този срок не изключва прилагането на чл. 29 НК.

Субект на престъплението може да бъде всяко наказателноотговорно лице, не се изисква да притежава особено качество.

От субективна страна деянието се осъществява с пряк умисъл – Дончев съзнава общественоопасния характер на деянието (законовата забрана за придобиването, държането и разпространението на хероин), предвижда общественоопасните последици и иска тяхното настъпване. Налице е специална цел – деянието е извършено с цел разпространение на хероина. Извод за това следва от пакетирането на множество дози хероин, както и от постъпилата информация. Същевременно, липсват данни за осъществяване на изпълнителното деяние във формата на разпространение. Деянието на Дончев е осъществено при съучастие (съзвършителство) с неговата съпруга – за това

Решение на казус № 3 от конкурса за младши съдии в СГС (2021 г.)

може да се направи извод от откритите нейни дактилоскопни следи върху част от пакетчетата и съответно се характеризира с общност на умисъла.

Следователно, от обективна страна Филип Дончев, без надлежно разрешително, в съучастие като съизвършител със съпругата си Таня Дончева, е държал с цел разпространение високорисково наркотично вещество – хероин, като деянието е извършено от Дончев при условията на опасен рецидив по смисъла на чл. 29, ал. 1, б. „а“ НК.

1.2. престъпление по чл. 131, ал. 2, т. 4 във вр. с чл. 130, ал. 2 НК, извършено от Филип Дончев:

От данните в казуса е видно, че Филип Дончев е причинил на служителя на ОД - МВР Петров лека телесна повреда по чл. 130, ал. 2 НК, изразяваща се в причиняване на болка. Леката телесна повреда е осъществена по отношение на полицейски орган, при изпълнение на службата му, поради което е налице квалифицирация признак по чл. 131, ал. 2.

Родов обект на престъплението против личността, сред които са и телесните повреди, са обществените отношения, които осигуряват неприкосновеността на личните права и законните интереси на физическите лица, регламентирани в Конституцията.

Непосредствен обект на престъплението по раздел втори на Глава втора на НК са обществените отношения, които осигуряват неприкосновеността на здравето и физическата цялост на личността.

От обективна страна, изпълнителното деяние е осъществено чрез действие – двукратно затръшване на входната врата. Въздействието върху обекта на посегателството характеризира престъплението като резултатно увреждащо. Нанесената лека телесна повреда представлява увреждане, което е причинило болка (съгласно Постановление № 3 от 1979 г. на Пленума на ВС, болката е краткотрайно преживяване на неприятно усещане, произтичащо от физическо въздействие, а страданието е продължаваща болка). От обективна страна е налице особен признак (причинена е лека телесна повреда на полицейски орган), което води до извод за прилагане на разпоредбата на квалифицирания състав по чл. 131, ал. 2, т. 4 НК.

Субект на престъплението по чл. 130 НК е всяко наказателноотговорно лице – не са предвидени особени качества, които трябва да притежава извършителят.

От субективна страна е налице пряк умисъл – Дончев съзнава общественоопасния характер на деянието си, предвижда общественоопасните последици (предвижда, че чрез затръшването на вратата ще причини болка или страдание на Петров) и иска настъпването на тези последици. В съзнанието на Дончев се отразява наличието на квалифицирация признак, доколкото според данните в казуса Петров се легитимира със служебна карта на полицейски служител.

1.3. престъпление по чл. 354а, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 НК, извършено от Таня Дончева:

За родовия и непосредствения обект на престъплението, както и за изпълнителното деяние, субекта, умисъла и общността на умисъла, важи казаното по-горе. От субективна страна деянието се осъществява с пряк умисъл – Дончева съзнава общественоопасния характер на деянието (законовата забрана за придобиването, държането и разпространението на хероин), предвижда общественоопасните последици и иска тяхното настъпване. Налице е специална цел – деянието е извършено с цел разпространение на хероина.

За разлика от деянието на Дончев, извършено при условията на опасен рецидив, деянието на Дончева следва да се квалифицира по ал. 1 на чл. 354а НК, тъй като няма данни за нейно предишно осъждане.

Решение на казус № 3 от конкурса за младши съдии в СГС (2021 г.)

Следователно, от обективна страна Таня Дончева, без надлежно разрешително, в съучастие като съизвършител със съпруга си Филип Дончев, е държала с цел разпространение високорисково наркотично вещество – хероин.

2. Кой първоинстанционен съд е компетентен да разгледа делото?

Компетентният първоинстанционен съд се определя по правилата на родовата (материалната) и местната (териториална) подсъдност, установени съответно в чл. 35 и чл. 36 – 37 НПК, а при особената подсъдност – в чл. 396 и чл. 411а НПК. НПК изрично и изчерпателно определя случаите, в които компетентен е окръжен съд (съответно Софийският градски съд по силата на чл. 88 ЗСВ), както и военен съд и Специализираният наказателен съд, а също така и Софийският градски съд в специфичните случаи на чл. 35, ал. 3 НПК. По всички останали дела компетентност има съответният районен съд, освен ако някое от правилата на подсъдността по връзка между делата предвижда друго.

Съгласно чл. 35, ал. 2 НПК, делата за престъпления по чл. 354а, ал. 1 и 2 НК са подсъдни като първа инстанция на Окръжния съд, а съгласно ал. 1 на чл. 35 НПК, делата за престъпления по чл. 131, ал. 2, т. 4 във вр. с чл. 130, ал. 2 НК – на Районния съд. При наличие на обвинение срещу едно лице за няколко престъпления, подсъдни на различни по степен съдилища, намира приложение разпоредбата на чл. 38 НПК – делото за всички престъпления е подсъдно на по-горния съд, а когато съдилищата са от еднаква степен – на съда, на който е подсъдно делото за най-тежкото престъпление. В случая компетентността на Окръжния съд се обуславя именно от правилото на чл. 38 НПК, а не на чл. 40 НПК (доколкото по отношение и на двамата съучастници в престъплението по чл. 354а, ал. 1 и 2 НПК по правило е компетентен един и същ съд) или на чл. 41 НПК (доколкото разпоредбата касае обединяване на дела, които са вече образувани).

Кой от множеството равни по степен съдилища, е компетентен да разгледа делото като първа инстанция, се определя по правилата на териториалната (местна) подсъдност, съдържащи се в чл. 36 НПК (за престъпления, извършени в страната) и в чл. 37 НПК (за престъпления, извършени в чужбина). Общото правило, приложимо и в конкретния казус, е че делото е подсъдно на съда, в чийто район е извършено престъплението – чл. 36, ал. 1 НПК. Престъплението е извършено в гр. Кюстендил, следователно компетентен да разгледа делото е Окръжен съд – Кюстендил.

3. Ако е налице множество престъпления, то съществува ли правна възможност за извършването на което и да е от тях на дееца да бъде наложено наказание „пробация“?

Множество престъпления има когато с едно деяние са извършени няколко престъпления (идеална съвкупност) или ако едно лице е извършило няколко отделни престъпления, като в зависимост от наличието на влязла в сила присъда между отделните престъпления е налице реална съвкупност от престъпления (еднородна или разнородна, ако са от различен вид) или рецидив.

От данните в казуса може да се направи извод, че са извършени две престъпления от Филип Дончев, преди да има влязла в сила присъда за което и да е от тях (в условията на разнородна реална съвкупност) – по чл. 354а, ал. 2, т. 4 във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2, във вр. с чл. 29 ал. 1 б. „а“ НК и по чл. 131, ал. 2, т. 4 във вр. с чл. 130, ал. 2 НК, наказуеми съответно първото с лишаване от свобода от пет до петнадесет години и глоба от двадесет хиляди до сто хиляди лева, а второто – с лишаване от свобода до три години. Следователно в Особената част на НК, при диференциацията на наказанията, не е предвидено наказанието пробация за извършените от Филип Дончев престъпления. Регламентираните в Общата част на НК обаче правила за индивидуализация на

Решение на казус № 3 от конкурса за младши съдии в СГС (2021 г.)

наказанията предвиждат възможност за замяна на предвидените в Особената част наказания в случаите, когато и най-лекото от тях се окаже несъразмерно тежко, при наличието на изключителни или многобройни смекчаващи обстоятелства. Предпоставките за замяна на наказанието лишаване от свобода, когато такова е предвидено в Особената част, видно от чл. 55, т. 2, б. „б“ НК, включват липса на предвиден минимум на това наказание в съответната разпоредба на Особената част. Тъй като за първото престъпление е налице минимум (5 години) на наказанието лишаване от свобода, то замяната с probation е недопустима. Доколкото обаче за второто престъпление, извършено от Филип Дончев (по чл. 131, ал. 2, т. 4 във вр. с чл. 130, ал. 2 НК), не е предвиден най-нисък предел на наказанието, за същото е налице правна възможност да бъде наложено наказание probation – ако съдът установи, че са налице предпоставките на чл. 55 НК, ал. 1, т. 2, б. „б“ (включително ако делото се разглежда по реда на Глава двадесет и девета от НПК).

4. Приложим ли е института на условното осъждане по чл. 66 ал. 1 НК по отношение на Дончев?

Институтът на условното осъждане по чл. 66, ал. 1 НК е приложим по отношение на Филип Дончев, ако съдът: (1) намери, че са налице предпоставките на чл. 55, ал. 1, т. 1 НК; (2) определи размер на наказание лишаване от свобода не повече от три години и (3) прецени, че за постигане на целите на наказанието не е наложително той да го изтърпи. Независимо, че е осъждан на лишаване от свобода за извършване на престъпление от общ характер, Дончев е реабилитиран по право при условията на чл. 86, ал. 1, т. 2 НК, доколкото това осъждане е на лишаване от свобода до 3 години и в продължение на 3 години (считано от 30.12.2014 г.), от изтичане на срока му не е извършил друго престъпление. Съгласно разпоредбата на чл. 85, ал. 1 НК, реабилитацията заличава осъждането и отменя за в бъдеще последиците, които законите свързват със самото осъждане.

Предвид извършването на престъпления в условията на реална съвкупност, за да се приложи чл. 66, ал. 1 НК, е необходимо определеното в съответствие с чл. 23 – 24 НК общо наказание лишаване от свобода да е в размер не повече от три години.

5. Приложима ли е разпоредбата на чл. 78а НК?

Разпоредбата на чл. 78а НК е неприложима по отношение и на двамата съпрузи.

Извършените от двамата съпрузи престъпления са умишлени. За извършеното от Дончев престъпление по чл. 354а, ал. 2, т. 4 във вр. с ал. 1, във вр. с чл. 20, ал. 2, във вр. с чл. 29, ал. 1, б. „а“ НК се предвиждат наказания лишаване от свобода от 5 до 15 години и глоба (кумулативно предвидени), а за извършеното от Дончева престъпление по чл. 354а, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 НК – лишаване от свобода от 2 до 8 години и глоба (също кумултивно предвидени). Следователно, и двете деяния са извън приложното поле на чл. 78а НК, тъй като не е налице предпоставката на б. „а“ на ал. 1 – за престъплението да се предвижда наказание лишаване от свобода до три години или друго по-леко наказание, когато е умишлено. Няма данни за несъответствие с останалите предпоставки по ал. 1 на чл. 78а НК (доколкото са настъпили последиците на реабилитацията и в състава на престъплението не са включени като признак имуществени вреди), но поради изискването предпоставките по ал. 1 да са налице кумултивно и липсата на една от тях, институтът на освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание се явява неприложим по отношение на деянията на двамата съпрузи по чл. 354а НК.

По отношение на второто извършено от Филип Дончев престъпление – по чл. 131, ал. 2, т. 4 във вр. с чл. 130, ал. 2 НК, формално са налице всички условия по чл. 78а ал. 1 НК – то е

Решение на казус № 3 от конкурса за младши съдии в СГС (2021 г.)

умишлено и за него се предвижда наказание лишаване от свобода до 3 години, деецът не е осъдан за престъпление от общ характер и не е освобождаван от наказателна отговорност по реда на този раздел (тъй като са настъпили последиците на реабилитацията) и с престъплението не са причинени имуществени вреди. Освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание обаче отново е неприложимо, защото престъплението е извършено в реална съкупност с друго престъпление, както и по отношение на полицейски орган, и предвид отрицателните предпоставки, регламентирани в ал. 7 на чл. 78а НК, разпоредбата на ал. 1 не се прилага при множество престъпления, както и при престъпления, извършени спрямо орган на власт (ТР № 1 от 2017 г. на ОСНК на ВКС) при или по повод изпълнение на службата му. Съгласно чл. 93, т. 2 НК, „Орган на власт“ са органите на държавна власт, органите на държавно управление, органите на съдебната власт, както и служителите при тях, които са натоварени с упражняването на властнишки функции. Деянието е извършено по отношение на полицейския орган при изпълнение на неговата служба – същият се е легитимиран със служебна карта и е обяснил, че предстои извършване на претърсване, което действие е в рамките на неговите служебни правомощия.

6. Може ли в конкретния случай Таня Дончева да бъде защитник на своя съпруг, ако същият бъде привлечен към наказателна отговорност?

Поначало разпоредбата на чл. 91, ал. 2 НПК дава възможност защитник на обвиняемия да бъде неговия съпруг/съпруга. Следователно няма принципна пречка Дончева да бъде защитник на своя съпруг.

В конкретния случай, ако Дончева бъде привлечена към наказателна отговорност, предвид резултатите от дактилоскопната експертиза, и тя участва в наказателното производство като обвиняем, намира приложение разпоредбата на чл. 91, ал. 3, т. 4 НПК (Дончева също е извършила престъпление от общ характер и следва да бъде привлечена в качеството на обвиняем). В случай, че Дончева не бъде привлечена в качеството на обвиняем, е възможно тя да участва в наказателното производство в процесуалното качество на свидетел. На основание чл. 119 НПК тя може да откаже да свидетелства. Ако Дончева участва в друго процесуално качество в производството, тя не може да бъде защитник.

Казусът е изгoten въз основа на данните в присъда на Окръжен съд – Кюстендил по н.о.х.д. № 50 от 2015 г. Присъдата е потвърдена с решение на Софийския апелативен съд по в.н.о.х.д. № 780 от 2015 г., което е оставено в сила с решение на Върховния касационен съд по н.д. № 1664 от 2015 г.